

ความรับผิดชอบทางแพ่งและทางปกครอง ในคดีสิ่งแวดล้อม

โดย

ดร.ประพจน์ คล้ายสุบรรณ

น.บ. น.บ.ท. LLM (Environmental Law) น.ด.(เศรษฐศาสตร์)

รองอธิบดีศาลปกครองระยอง

แนวความคิดและหลักการพื้นฐาน ในเรื่องสิ่งแวดล้อม

1. หลักความเดือดร้อนรำคาญ (Nuisance)
2. หลักทรัสต์ต่อมหาชน (Public trust doctrine)
3. หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Sustainable Development)
4. หลักการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม
5. หลัก PPP ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบใน
ค่าใช้จ่าย (Polluter-Pays-Principle)
6. หลักการรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา และทาง
ปกครอง
7. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public
Participation) มาตรา 6,7,8 พรบ.ส่งเสริมและ
รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

8. หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
(Public Hearing)
9. หลักเกี่ยวกับอำนาจการฟ้องคดีและระงับข้อพิพาท ด้านสิ่งแวดล้อม (Standing and Alternative Dispute Resolution- ADR)
10. หลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด
(Strict Liability) คดี Rylands v. Fletcher (1868)
11. หลักการทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Incentive)
12. หลักเตือนภัยก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น
(Precautionary Principle)
13. หลักความยุติธรรมระหว่างคน
(Intergenerational Equity)

- 14. หลักทรัสต์ต่อมหาชน (Public Trust)
- 15 . หลักการฟ้องคดีโดยประชาชน
(Citizen Suit) คดี Sierra Club v. Morton (1972)

สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ขั้นพื้นฐานของประชาชนในการมีส่วนร่วมส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1. สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
2. สิทธิในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. สิทธิในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น
4. สิทธิในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง
5. สิทธิในการฟ้องหน่วยงานของรัฐ
6. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน ฯลฯ
7. เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ
8. เสรีภาพในการรวมกันเป็นหมู่คณะในรูปแบบต่างๆ
9. หน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

- ทางแพ่ง
- ทางอาญา
- ทางปกครอง
- ทางเศรษฐศาสตร์
- ทางสังคม
- ทางการบริหาร

หลักและวิธีการระงับข้อพิพาท

1. การเจรจาไกล่เกลี่ย
2. การตั้งบุคคลที่สามมาเป็นผู้ตัดสินชี้ขาดหรือการตั้ง
อนุญาโตตุลาการ
3. การใช้มาตรการทางปกครอง
4. การตรวจสอบการปฏิบัติงานของภาครัฐตาม
กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
5. การฟ้องคดี

การปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อม

- การรวมกฎหมายที่กระจัดกระจายเป็นหมวดหมู่
- การแยกประเภทมลพิษ
- การปรับปรุงกระบวนการนำสืบ
- การใกล้เคียงข้อพิพาท
- การคำนวณค่าเสียหาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

“มาตรา 96 แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิด
หรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจาย
ของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต
ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สิน
ของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหายด้วยประการใดๆ เจ้าของ
หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น มีหน้าที่
ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหาย
เพื่อการนั้น ไม่ว่าการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของ
มลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาท
เลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิด
มลพิษหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่า
มลพิษเช่นนั้นเกิดจาก

- 1) เหตุสุดวิสัยหรือการสงคราม
- 2) การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาลหรือเจ้าพนักงานของรัฐ
- 3) การกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายเองหรือของบุคคลอื่นซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อมในการรื้อไหลหรือการแพร่กระจายของมลพิษนั้น

ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทางราชการต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นนั้นด้วย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและ
รักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

“มาตรา 97 ผู้ใดกระทำหรือละเว้นการกระทำ
ด้วยประการใด โดยมีขอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการ
ทำลายหรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่
ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐ หรือเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดิน มีหน้าที่ต้อง
รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่า
ทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย
สูญหายหรือเสียหายไปนั้น”

ความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

✧ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) คืออะไร

✧ องค์ประกอบของ EIA ครอบคลุมระบบสิ่งแวดล้อม 4 ด้าน

1. ทรัพยากรกายภาพ

2. ทรัพยากรชีวภาพ

3. คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4. คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

} Social Impact Assessment

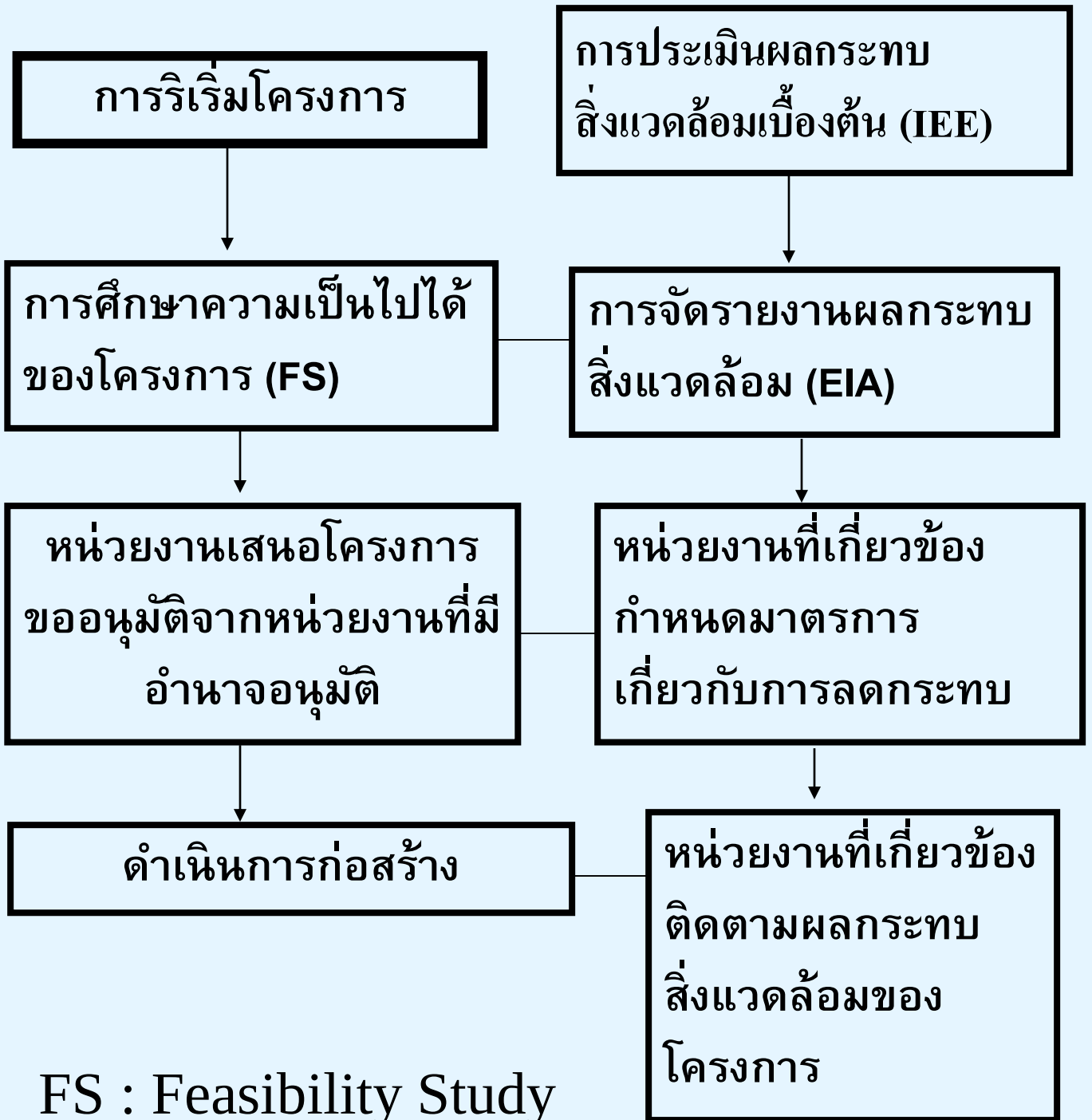
(SIA)

✧ โครงการ/กิจกรรมอะไรที่จะต้องมีการจัดทำ EIA

- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.
2535

✧ รายงาน EIA จัดทำในขั้นตอนใดของการดำเนินโครงการ

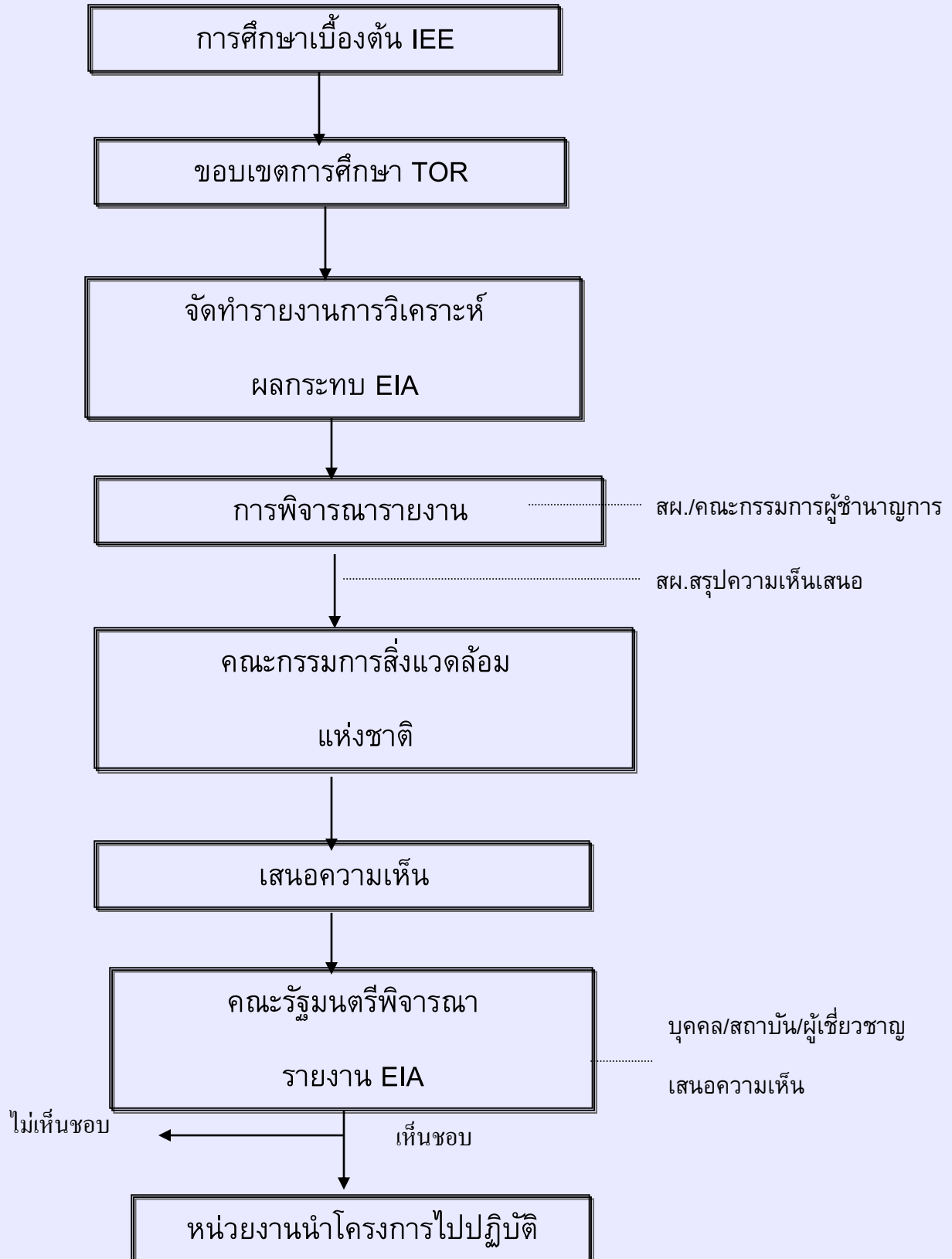
- ทำในขั้นตอนของการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ
หรือขั้น FS (Feasibility Study)

FS : Feasibility Study

IEE : Initial Environmental Examination

ขั้นตอนการจัดทำและพิจารณารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการของรัฐวิสาหกิจ และโครงการร่วมกับเอกชน ซึ่งต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

ขั้นตอนการจัดทำและพิจารณารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม
สำหรับโครงการของเอกชน และโครงการที่ไม่ต้องเสนอ
ขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

